

Grönområdesplan för Grovstanäs Samfällighetsförening 2019-2028

Grovstanäs samfällighetsförening
c/o Tomas Engblom
Södergårdbacken 13
761 93 NORRTÄLJE

Grönområdesplan för Grovstanäs 4:2 mfl

Föreliggande grönområdesplan över skogsmarken på Grovstanäs 4:2 mfl gäller för tiden 2019 - 2028. Fastigheten ligger i Norrtälje kommun och är belägen på Grovstanäs strax öster om Penningby.

Målsättning med grönområdesplan för Grovstanäs 4:2 mfl

Det övergripande målet med föreningens skogsinnehav är att tillgodose behov av områden för närrekreation och bevarande av befintliga natur- och kulturvärden. På Grovstanäs finns goda möjligheter att skapa mycket fina varierande skogsmiljöer för i första hand samfällighetens medlemmar och naturens mångfald. Något som föreningen redan börjat genomföra. En rekreationsskog har med fördel en variation av flera trädslag i olika ålder och gärna med en större andel lövträd och tall. På Grovstanäs är ekarna och de gamla tallarna karaktärsträd och ett spår av gamla tiders markanvändning. Som en rest från de tidigare öppnare markerna finns också gott om enbuskar och en hel del hassel som med viss skötsel kan bilda fina hassellundslignande bestånd.

Rekreativmål

Värdet av upplevelsen i en rekreationsskog anses öka med trädens ålder och med minskande stamantal samt att det finns en stor andel lövträd. Området bör också utgöra en rik livsmiljö för området växt- och djurliv, erbjuda möjligheter för bär- och svamplockning och ge skydd mot insyn, vind och luftföroreningar. Därför bör man bruka skogen småskaligt och endast i nödfall avverka större sammanhängande ytor.

Skötselstrategi

Inom skogsområdena bör skogsskötseln vara aktiv men ytterst varsam och följa grönområdesplanen. Stora förändringar av skogen bör undvikas och inriktningen bör vara att alltid använda skonsamma avverkningsmetoder för att minimera eventuella markskador. På stora delar av Grovstanäs är marken bördig och där växer gran och ordinära lövträd snabbt upp mellan de gamla grova träden t ex ek och tall. Detta bör dock föreningen vara uppmärksam på.

Skogsskötseln bör också anpassas efter hur skogen används av föreningens medlemmar och ha som mål att vara funktionell för så många som möjligt av Grovstanäs samfällighetsförenings medlemmar.

Med tanke på detta och vad som åtgärdats tidigare föreslår vi följande åtgärder.

Avdelningsbeskrivning

Beskrivning av avdelningar med långsiktig målsättning och förslag till åtgärder i c:a 10 år:

Avd. 1 Barrskog i norrsluttning mot Edsviken främst bestående av gran men även tall och björk. Beståndet är utglesat för att ge tomterna söder om området utsikt ner mot Edsviken. Spritt i området finns flertalet mycket gamla spärrgreniga tallar, främst i den västra delen som har en naturskogslikande karaktär.

Åtgärd: Då området redan är glest på grund av siktgatorna bör ytterligare utglesning undvikas och området lämnas orört. Dock kan yngre granar som växer upp i de äldre spärrgreniga tallarnas kronor plockas bort. Yngre tallar och fritt växande granplantor bör lämnas för att bli framtidens trädskikt. Allt äldre löv lämnas, främst i kantzonen mot Edsviken. Lövsly kan glesas ut där huvudstammar väljs ut och gynnas.

Avd. 2 Nyckelbiotop bestående av naturskogslikande barrskog i norrsluttning som gränsar till Edsviken. I området finns gamla träd, skiktning, olikåldrighet samt inslag av död ved. Biotopen gynnar framför allt krävande mossor, vedsvampar och hackspettar.

Åtgärd: Området lämnas orört, död ved och döda träd bör lämnas kvar i så stor utsträckning som möjligt. Döda träd liggande på eller stående intill stigar kan flyttas/tas ner. Yngre gran som växer upp i de äldre tallarnas kronor kan plockas bort eller ringbarkas.

Avd. 3 Hårt gallrad nyckelbiotopsklassificerad lövskogsmiljö. I sydvästra delen finns en fin hassellund med frihuggna ekar och grov asp. I övriga delar mycket glest stående lövträd (ek, asp,) och gran. I strandzonen växer fritt stående klibbalar. Fler stammar per ha är önskvärt. Fler träd kommer minska det återkommande röjningsbehovet och behövs också för skoglig kontinuitet.

Åtgärd: Enstaka av ekarna har gran som växer in i kronan, dessa bör frihuggas. Ett par fällda stammar kan med fördel lämnas på marken. Inga andra avverkningsåtgärder under planperioden. Hasselbestånd bör röjas till buketter för att skapa ytterligare lundliknande miljö. All rönn ska sparas. Utvecklingsbara unga exemplar av lövträd ek, björk, sälg, asp, ask bör märkas ut och gynnas sedan vid återkommande röjning i området.

Avd. 4 Mosaikartat blandbestånd med hållmarker och fuktiga partier. Tall dominerar och på berghällarna är de senvuxna med pansarbark. I fuktiga och bördiga partier växer mest björk och gran och området finns också utvecklingsbara ekar.

Åtgärd: Frihuggning av ek och gamla tallar bör göras åtminstone en gång under planperioden. Lätt utglesning av små granar i fuktiga partier kan göras samtidigt. I övrigt krävs inga åtgärder under planperioden.

Avd. 5 Barrblandskog med tall, gran, asp, björk och klibbal. I södra delen av området finns ett fuktdrag med framför allt klibbal men även gran och björk. Utspritt i beståndet finns gammal grov tall, asp och gran vilket ger en känsla av naturskog. Genom och intill området går en välanvänd stig.

Åtgärd: De äldre grövre träden av tall och asp bör frihuggas från yngre gran som växer upp i dess kronor. För att värna om naturskogskänslan kan död ved lämnas kvar. Fuktdraget i södra delen av området bör lämnas orört.

Avd. 6 Medelålders tallskog med stort inslag av björk och en mindre andel gran. I beståndet finns fina utvecklingsbara ekar med ca 30 cm i brösthöjdsdiameter som är goda efterföljare till de gamla ekar som finns på Grovstanäs. I buskskiktet växer hassel, rönn och oxel. Döda eller döende träd ska lämnas kvar i avdelningen. Faller mer än 5m³sk färskt barrvirke per ha måste det dock tas om hand.

Åtgärd: Frihugg ekarna så att de har fritt minst en meter (gärna mer) runt sin krona. Avdelningen kan sedan gallras i stort sett konventionellt men alla gamla grova tallar ska sparas. Tall och björk gynnas i gallring. Hassel, oxel och rönn vid efterföljande röjningsåtgärder.

Avd. 7 Tallskog med ett tätt lövuppslag av främst asp och björk. Flertalet av tallarna är gamla och grova. Det växer även en del gran och hassel i området. I norra delen finns en bebyggelselämning som är framröjd och väl synliggjord.

Åtgärd: De grova tallarna bör frihuggas från lövsly och gran, en ny trädgeneration kan röjas fram genom att gynna ek- och tallplantor samt enstaka aspar och björkar som kan växa och bli en del av framtidens trädskikt. Bebyggelselämningen har nyligen blivit exemplariskt väl framröjd men även i framtiden kommer det krävas återkommande röjningar för att hålla lämningen fri från sly.

Avd. 8 Söderslutning ner mot Båtdragträsket där det växer tallskog med inslag av gran, björk och ek. Beståndet är glest och flertalet av tallarna är grova och gamla. Det finns även fina ekar som har potential att bli jätteekar. I sydöstra delen av området finns också flera gamla grova aspar, värdefulla som boträd åt hackspettar. Inom området finns även en bebyggelselämning av ett torp.

Åtgärd: I framtida röjningar bör utvecklingsbara plantor av ek och tall gynnas för att kunna växa upp och bli en del i det framtida beståndet. I röjningar kan även enar sparas och enstaka hassel röjs till buketter. Grova tallar och ekar ska frihuggas från lövsly och gran. Även asparna i sydöst kan med fördel frihuggas. Bebyggelselämningen ska hållas fri från träd och ris, kulturstubbar på 1,3 m bör skapas för att synliggöra lämningen.

Avd. 9 Sumpskog som gränsar till Båtdragträsket bestående främst av björk men även klibbal och enstaka unga granplantor. Den fuktiga och lövrika miljön är en viktig biotop för många mossor, lavar och fåglar.

Åtgärd: Området bör lämnas för fri utveckling, dock kan gran som växer in i området tas bort för att behålla det rena lövbeståndet.

Avd. 10 Naturskogsliknande barrskog med grova tallar, gran samt inslag av asp, ek och björk. I östra delen av området växer stora grova ekar på gränsen till ängsmarken.

Åtgärd: Området bör till största delen lämnas för fri utveckling, lämna döda träd och lågor orörda. De stora ekarna i södra delen av området bör frihuggas.

Avd. 11 Område med variation av grova gamla tallar och senvuxna tallar med pansarbark på hållmark med skärgårdskaraktär. I avdelningen finns också spärrgrenig senvuxen ek, granar, ordinärt löv, hassel och död ved. Spår av spillkråka noterades. I östra delen finns fint framröjda unga träd.

Åtgärd: Fortsätt att lämna död ved. Frihugg gamla tallar och gamla ekar. Granplantor som växer i hållmarken bör röjas bort. Fritt stående granar inne i avdelningen lämnas kvar för variation. Tallplantor bör sparas i hela området för att kunna bilda ny generation av tall. Utvecklingsbara unga aspar som inte konkurrerar med ek eller tall kan sparas för att minska framtida röjningsbehov och till nytta för hackspettar. I brynen gynnas små ekar, rönn och hassel.

Avd. 12 Liten smal blandskogsavdelning med fritt stående vuxna träd av ek, tall, gran och sälg. En mindre grupp med klibbal finns i ett fuktigare parti.

Åtgärd: Enstaka ek bör frihuggas. Bland klibbalen kan några av de klenaste stammarna röjas bort för bättre förutsättningar åt kvarstående alar. Även klena aspar glesas ut av samma anledning. Hasselbestånd röjs till avgränsade buketter för att så småningom bilda en lundliknande miljö.

Avd. 13 Varierande skogsområde som delas av ledningsgata. Även här växer några av de, för Grovstanäs så typiska, grova gamla tallarna. Det finns även stora granar, asp, björk och sälg. I vissa partier är marken fuktig och lövträden dominerar. Lövträden och tallarna bör gynnas för att skapa och behålla en ljus och luftig avdelning.

Åtgärd: Frihugg gamla tallar och grova lövträd. Några granar kan ringbarkas så att död ved skapas till nytta för insekter, fåglar och svampar. Granar i grupp längs ledningen bör ej glesas ut då risk för stormfällning ökar. I efterkommande röjning gynnas olika lövträd som sälg, asp och björk. Redan etablerade unga ekar och andra ädellövträd som lönn och ask ska alltid gynnas.

Avd. 14 Litet bestånd med ek, tall och gran intill vägkorsningen. Ek och tall är stadiga ofta stormfasta träd och bör därför gynnas i närheten av vägar och i smala skogsområden. I avdelningen finns gott om unga träd som kan bilda en fin ljus trädgrupp intill vägen.

Åtgärd: Røj unga granar och plantor i hela avdelningen för att succesivt minska andelen gran i det lilla området. Stora fritt stående granar sparas. Gynna små ekar och tallar. Rönn och enbuskar sparas för att minska insyn från vägen.

Avd. 15 Glesa spridda grupper till största delen bestående av björk. Under och mellan träden finns slätterängar.

Åtgärd: Området lämnas utan åtgärder under hela planperioden. Faller något av träden låt om möjligt stammen ligga kvar på marken.

Avd. 16 Norrgårdsskäret. En skogbeklädd holme med en öppen naturskog bestående av asp, ek, gran, ask och en. Biotopen gynnar många vedlevande insekter och fåglar.

Åtgärd: Området kan lämnas för fri utveckling, dock kan yngre sly och gran som växer in i de äldre träden röjas bort.

Avd. 17a Norra Näset, en höjd glest bevuxen med främst asp, gran och tall. I beståndet finns även en mindre andel ek, ask, klibbal och björk. Norra delen av området består av alsumpskog som bitvis är mycket tätbevuxen. På norra Näset har en hård gallring skett där de flesta av barrträd har tagits bort vilket har lämnat kvar ett mycket glest bestånd med en stark slyuppväxt. Tidigare var även denna del av Näset en nyckelbiotop men efter den hårda gallringen har naturvärdena i denna del försvunnit till den grad att det inte längre kan klassas som nyckelbiotop. I stormen Alfrida, januari 2019, har dessutom flera grova tallar och enstaka stammar av gran och löv blåst omkull.

Åtgärd: Genom selektiva röjningar i framtiden bör ett nytt trädskikt skapas, plantor av ädellöv ska gynnas till exempel ek och ask men även övrigt löv. I buskskiktet kan hassel röjas till buketter för att skapa ett buskskikt som är uppskattat av flertalet fågelarter. I områden med tätt stående medelålders skog, i den sydöstra delen, bör en utglesning ske för att öka livskraften hos de träd som blir kvar. Här bör man i första hand gynna ek och andra ädellövträd. De grova lövträd och tallar som blåste omkull i Alfrida bör lämnas kvar i området då solbelyst, grov död ved utgör en sällsynt och viktig livsmiljö för många arter.

För att öka framkomligheten kan kronorna upparbetas och tas ut så att endast stammarna är kvar. De kvarvarande stammarna bör ej upparbetas utan lämnas hela. Vindfällan som gått av en bit upp på stammen kan lämnas kvar som högstubbar.

Avd. 17b Södra Näset är ett välbesökt skogsområde som karakteriseras av grova ekar med ett buskskikt av hassel med väl utvecklade socklar. I området växer även gran, ask, asp, alm, sälj och björk. Den sydvästra delen är ogallrad och här växer ung asp och ek bitvis väldigt tätt. Denna del av näset är klassad som nyckelbiotop av biototypen lövskogslund.

Åtgärd: Friställ gamla grova lövträd, främst ek men även asp och björk. Granar och tallar kan sparas där de ej konkurrerar med äldre lövträd. Stora hasselbuketter gynnas och yngre hassel kan röjas fram till buketter. I den sydöstra delen, bör en utglesning ske för att öka livskraften hos de träd som blir kvar. Här bör man i första hand gynna ek. Träd som faller omkull i området bör ej upparbetas utan lämnas kvar som livsmiljö för djur och växter. För att öka framkomligheten kan kronorna upparbetas och tas ut beståndet så att endast stammarna är kvar.

Avd. 18 Blandskog norr om hamnen med stor variation både när det gäller trädslag och ålder. Det finns ett stort inslag av äldre grovt löv men även av yngre ek, björk och ask. I området finns även inslag av tall och gran i varierande ålder. I vissa delar av beståndet har äldre löv frihuggits vilket är mycket positivt för trädens framtida utveckling. I öster finns ett skogsbryn bestående av främst ek, hassel och sälj men även en del yngre gran. I området finns även en kulturhistorisk lämning i form av en jordkällare.

Åtgärd: Äldre grovt löv, framför allt ek, frihuggs. Oftast är det ung gran som måste huggas bort runt äldre löv men även yngre plantor av tex asp, björk och ek som växer upp under grovt löv behöver röjas bort. Granar under 25 cm i brösthöjdsdiameter kan tas bort för att gynna löv och skapa luckor där ny förnyring av löv kan uppstå. Gran i grupp bör dock sparas, framförallt i den södra delen av området. I skogsbrynet kan den yngre granen tas bort för att skapa ett lövdominerat bryn som är en viktig livsmiljö för många fågel- och insektsarter. Även en bit in från brynet kan gran tas bort för att gynna ek och hassel. Den gamla jordkällaren som finns i området ska hållas fri från träd och ris. För att synliggöra den kulturhistoriska lämningen bör kulturstubbar på 1,3 m skapas runt lämningen.

Avd. 19 Ädellövsbestånd söder om Sandarnevägen, innan hamnen. Beståndet består till största del av stora almar och askar, i södra delen av beståndet och ner mot vattnet växer mest asp och klibbal. Beståndet är nyligen gallrat där de grova lövträden ha frihuggits med ett mycket gott resultat. Området saknar idag ett buskskikt.

Åtgärd: Då beståndet nyligen genomgått en väl utförd gallring behöver trädskiktet inga ytterligare åtgärder under planperioden. Vid framtida röjningar bör plantor av ask och alm samt annat ädellöv fram för att bli framtidens trädskikt. Även enstaka hassel röjas fram till tydliga buketter.

Avd. 20 Naturskogsliknande barrskog med övervägande gran och grova gamla tallar och ett litet inslag av asp. I luckor växer enbuskar, rönn och unga ekar eller ekplantor. Enstaka lågor av döda träd. Området är inte i akut behov av åtgärder och stammar som faller kan gärna lämnas på platsen.

Åtgärd: Plockhuggning eller röjning kring gamla tallar så att andra träd inte växer in i kronorna på dem. Kan göras i omgångar under planperioden så att ris och trädrester kan lämnas kvar.

Avd. 21 Blandbestånd med stor andel asp och gran. Området är klassificerat som nyckelbiotop bland annat på grund av den höga andelen asp varav många är grova och gamla. I dagsläget har granar tagit över mycket av beståndet och konkurrerar med de värdefulla asparna. Grova lövträd är en bristvara i dagens skogslandskap och är mycket viktiga för hackspettar, insekter och de fågelarter som nyttjar gamla hackspettsbon.

Åtgärd: Plockhuggning av gran kring de gamla grova asparna. Röjning av unga granar som växer tätt intill de medelålders aspar som kan bilda efterkommande generation av grova gamla aspar. I brynen gynna enbuskar och rönn. Frihugg ek (både gamla och unga) och senvuxna tallar.

Avd. 22 Stor vacker åkerholme med tydliga tecken av beteshävd. Här finns flera grova gamla tallar, ek, levande och döda gamla enar och rester av gammalt hägn (gårdesgård). Snabbt växande aspar, sälg, hassel och granar etablerar sig nu i området. Att återskapa den beteshävdade marken är arbetskrävande men viss utglesning bör ske för att gynna gamla och grova träd och värdefulla lövträd som ek och sälg.

Åtgärd: Frihugg gamla grova tallar. Frihugg ek och sälg i brynen och glesa ut täta grupper av asp för att skapa stadiga grova träd. Frihugg gamla grova lövträd. Røj bort mycket av unga granar och granplantor men fritt stående vuxna granar kan sparas.

Avd. 23 Söder om Gåstorpsgården, Mellangården och Svartmyllevreten sträcker sig ett långsmalt skogsområde. Ett varierat bestånd med påfallande många grova gamla ekar, gamla björkar och tallar vilka är tydliga tecken på en historiskt ljusare och glesare skog och skogsbryn mot åkern. I brynet och på några ställen även ute på åkern växer asp, aspaly och små granar. I avdelningen finns även hassel och rönn som kan bilda ett buskskikt som inte växer in i ek- och tallkronor.

Åtgärd: Lokalisera de gamla ekarna och frihugg dem minst 1 m från kronan. Därefter frihugg grova gamla tallar och senvuxna gamla tallar i de hållmarksliknande partierna. Frihugg även stora grova lövträd som asp och björk. Røj bort unga granar och granplantor för att bevara ett ljus genomsiktligt bestånd.

Røj hassel till avgränsade buketter som får utveckla breda socklar. Där unga aspar vuxit ut på åkern røj till 3 m förband så att kronorna kan utvecklas och stammarna blir grova. Alternativt avveckla hela gruppen men då krävs täta återkommande röjningar eller slätter. Rönn gynnas för variation och djurliv.

Avd. 24 Liten åkerholme med stora ekar, aspar och granar. De täta brynen med höga träd skuggar åkermarken och hindrar till viss del slåttermaskiner.

Åtgärd: Frihugg ekarna och stora aspar från konkurrerande träd i kronorna. Røj hårt i brynen och glesa ur alla höga granar utom de som växer mitt på holmen. I efterkommande röjningsåtgärder gynnas lågt växande arter som rönn, vildapel eller hagtorn i brynet.

Avd. 25 Kuperat område delvis med hållmarkskaraktär med lågt växande senvuxna tallar och enbuskar. I slutningarna växer ädellöv, asp, björk och gran.

Åtgärd: Bevara hållmarkskaraktären genom röjning av aspsly och små granar som kan komma konkurrera med tallarna. Frihugg äldre ek och lind. Plockhugg asp och gran runt de ekar och lövträd som kan utveckla grova stammar och vida kronor. Döda träd lämnas i området stående eller på marken.

Avd. 26 Sumpskogsartad blandlövskog med visst graninslag. I området växer enstaka gammal tall och några grova gamla ekar. Viss föryngring av ek finns också. I området bör lövträden gynnas för traktens variation och bästa anpassning till platsens förhållanden.

Åtgärd: Frihugg de grova gamla ekarna. Någon eller några trädstammar kan lämnas på marken. Unga ekar friställs från konkurrerande sly eller unga träd. Granplantor och unga granar med diameter upp till 10 cm kan glesas ur för att gynna lövträden. I blöta partier där träden växer på socklar görs inga åtgärder men börjar granplantor etablera bör de röjas bort.

Avd. 27 Varierande barrnurskog med ett övre skikt av gamla grova tallar. I området finns även stora lövträd av sälg, ek, asp, och björk samt små träd av oxel, rönn och ek.

Åtgärd: Längs ledningen - Alla de gamla grova tallarna ska frihuggas vid behov. Spar granar i grupp och fritt stående gran som inte konkurrerar med grova lövträd eller tallar. Vid röjning gynnas i första hand små ekar, oxel och rönn därefter tallplantor och enbuskar.

Avd. 28 Blandskogbestånd med litet åtgärdsbehov. För att behålla trädslagsblandning bör dock grova lövträd frihuggas från konkurrerande unga granar som växer tätt intill stammen.

Åtgärd: Frihugg grova lövträd. Plockhugg även träd som konkurrerar med gamla tallar. Några stammar av gran kan lämnas kvar på marken. All lövved kan lämnas. Røj hassel till avgränsade buketter som sedan gynnas i efterföljande skogsvårdsåtgärder.

Avd. 29 Norra delen är högt belägen med berg i dagern, enbuskar och senvuxna träd. Från höjden sluttar avdelning åt söder med grova granar och tallar i väster. Östra delen av beståndet rejält utglesat men med fin föryngring av ek i söder.

Åtgärd: Välj ut fina exemplar av tall-, ek- och björkplantor som kan gynnas vid återkommande röjningar. I nedre delen av sluttningen mellan de framröjda ekarna låt hassel bilda buketter som kan utveckla breda socklar och grova stammar.

Avd. 30 Barrdominerad skog med inslag av ek, klibbal, björk och hassel. Östra delen av området består av ung, tätt stående tall. I nordväst, ut mot vägen står en stor gammal ek.

Åtgärd: Frihugg äldre lövträd och tall från ung gran som växer in i kronorna, främst den stora grova eken som står vid vägen. Det unga, tät stående tallarna har upphissade kronor och behöver gallras. Ca 30 % av tallen kan plockas ut för att friställa kvarvarande tallars kronor och skapa förutsättningar för friska stadiga träd.

Avd. 31 Sumpskog dominerad av tätt stående björk och al. Syd öster om vägen är träden äldre och står glesare. Det finns även inslag av yngre granar. I mitten av områden går ett vattenflöde den s k Graven.

Åtgärd: I sin helhet bör sumpskogen lämnas orörd för att bevara den fuktiga miljön och det stora lövinslaget. I områden med mycket graninväxning kan granen huggas bort för att gynna löv. Även i områden med tätt växande björk och klibbal kan en försiktig plockhuggning göras för att gynna de kvarvarande lövträden.

Avd. 32 Ekbacke slutande ner mot öppen mark med inslag av lind, asp, björk, gran och tall. Flera av lövträden är grova och står relativt tätt. Framför allt ekarna står tätt och håller på att växa in i varandra. Området har nyligen röjts och saknar idag ett buskskikt, troligtvis kommer det komma ett kraftigt slyuppslag.

Åtgärd: Gran som växer inom 5 m från det grova lövets kronor bör tas bort. Även tall och yngre löv som växer i eller nära det grova lövets kronor kan plockas bort. I området finns en del yngre asp som växer för tätt och kan glesas ut. Aspens kronor bör friställas så det är minst 2 m från intilliggande kronor. Vid framtida röjningar kan buketter av hassel röjas fram mellan de grova lövträden. Detta kommer öka beskuggningen på marken och på längre sikt minska slyuppslaget.

Avd. 33 Lövskog bestående av främst asp, lönn och ek samt med ett inslag av gran och tall. I stora delar av området växer hassel i buskskiktet. Området slutar mot sydväst och utgör ett bryn mot ängsmark.

Åtgärd: Hugg bort gran och klenare löv under 20 cm i brösthöjdsdiameter, lämna dock enstaka yngre löv som kan bli en del av framtidens bestånd. Grova lövträd frihuggs ca 1 m från kronorna, satsa främst på de ädla lövträden, ek, lind och lönn. Även grov spärrgrening tall kan frihuggas från gran. Områden med tätt föryngrat löv kan glesas ut så de kvarvarande kronorna står ca 2 m ifrån varandra, gynna ek, lind och lönn där det går.

Avd. 34 Nyligen gallrad barrblandskog med inslag av björk och ek. Västra delen är relativt gles med ett stort slyuppslag. I denna del finns även gamla grova ekar som växer på gränsen till ängsmarken.

Åtgärd: Framtida röjningar, framförallt i den västra delen, bör sikta på att få upp ett nytt trädskikt. Plantor av ek gynnas men även björk och asp. Ett buskskikt av hassel kan röjas fram för att minska framtida slyuppslag. Den östra barrdominerade delen är fint gallrad och här behöver inga fler åtgärder utföras inom planperioden.

Avd. 35 Stigen ner från Lännmansudde och slänten ner mot våtmarken längs Graven. Här växer en stor variation av träd och buskar. Det finns en mycket stor fin lönn, grova björkar, rönn, flera unga utvecklingsbara ekar, tall, unga lönnar och mycket grova gamla enbuskar.

Åtgärd: De grova och gamla lövträden ska gynnas i varje åtgärd. Så även gamla tallar. Unga ädellövträd som ek och lönn frihuggs från konkurrerande ordinära lövträd och gran som växer fortare. Faller eller dör något gammalt lövträd bör det lämnas på marken om det ligger på sidan av stigen. Vid återkommande röjning glesas barrträd och ordinära lövträd ut till förmån för ek, lönn och ask.

Avd. 36 Sumpskogsområde längs Gula stigen. Övervägande klibbalsbestånd men söder om diket växer även en hel del unga björkar och sälg. Längs stigen har framröjda björkar utvecklats till små träd. Sly och årsskott i området kan med röjning utvecklas till en fin lövskog i stor variation till barrträdsskogarna i trakten.

Åtgärd: Täta områden med uppslag av björk, sälg och klibbal röjs till björkbestånd med inslag av sälg och enstaka klibbal. Utvecklingsbara exemplar röjs med 2 till 3 m förband för att självgallring inte ska uppstå utan en fin lövsumpskog kan utvecklas. Då sälg är ett mycket värdefullt träd för biologisk mångfald bör den i det här området få goda möjligheter att växa till vidkroniga träd. Bland klibbalarna norr om diket kan de klenaste röjas bort för att skapa utrymme för de kvarstående träden att växa sig grova och stadiga. Om granar etablerar sig i avdelningen bör de röjas bort för att behålla området helt utan barrträd.

Avd. 37 En liten åkerholme med täta buskage och en gammal spärrgrenig ek.

Åtgärd: Ett område som kan lämnas för fri utveckling men för att eken ska må bra måste alla träd som växer in i dess krona avlägsnas. Träd och buskar som växer ut i åkern bör röjas bort för att behålla den öppna marken och underlätta skötsel av den.

Avd. 38 Gamla kohagen. I den gamla beteshagen växer nu ett blandbestånd med många olika arter av träd (tall, ek, björk, lönn, oxel, hägg) och buskar som vildapel, getapel, rönn och en. I området bör lövträd gynnas i första hand och de gamla grova tallarna frihuggas vid behov. De täta snåren i avdelningen är mycket värdefulla för många fåglar, insekter och smådjur därför bör delar av dem bevaras på lämpliga platser.

Åtgärd: Røj så att kronorna på grova tallar, grova lövträd och ekar är fria från konkurrerande träd. Unga tallar kan tas bort. Gynna i stället unga utvecklingsbara exemplar av i första hand ädellövträd ek, lönn och ask därefter björk och asp. Vildapel och getapel som vuxit till små träd ska gynnas då de är till stor nytta för insekter och fåglar med sina blommor och frukter.

Avd. 39 Tallbestånd med inslag av gran, björk, asp och ek. Tall bildar en ljus och trevlig skog men för fin variation bör ek, asp och fritt stående granar som finns i avdelningen gynnas.

Åtgärd: Glesa ur gran upp till 25 cm i brösthöjdsdiameter och de som växer in i kronorna på tall, asp och björk. Frihugg ekar. Ett fåtal klena tallar kan avverkas för att ge bättre förutsättningar åt övriga träd. Lämna någon avverkad stam på vald gärna solbelyst plats.

Avd. 40 Längs södra gränsen och intill kakelholmen. Gles parkliknande barrblandskog med ett mindre inslag av lövträd som björk och asp. Enbuskar, hassel och rönn finns spritt i avdelningen. Dessa bör gynnas i alla åtgärder. Dör eller faller något träd bör det lämnas på marken till nytta för insekter, mossor, vedsvampar och fåglar.

Åtgärd: Inga vuxna träd bör avverkas under planperioden. Røj granplantor och årsskott av asp som växer fort för att behålla den ljusa skogen med solinstrålning vilket gynnar markvegetation som blåbärsris.

Prioritera røjning av små granar runt grova tallar och lövträd. Enbuskar, rönn och ekplantor sparas i luckor mellan de vuxna träden. Gynna även hassel som kan röjas till buketter i efterföljande naturvårdsåtgärder framför allt i de glesaste partierna. Där bör även utvecklingsbara plantor av tall, ek, rönn och sälg gynnas för den skogliga kontinuiteten.

Avd. 41 Blandskog med ett varierat lövträdsbestånd tillsammans med fritt stående grova gamla tallar. Området kan utvecklas till ett ljust och genomsiktligt lövskogsområde med ek, lönn, asp, björk, sälg, klibbal och hassel, då alla arterna redan nu finns i området. Ett mycket viktigt träd för biologisk mångfald är sälg.

Trädet blommar tidigt och trädslaget är mjukt vilket gynnar insekter och hackspettar och andra fåglar.

Åtgärd: Røj fram utvecklingsbara exemplar av sälg, björk och asp i de täta grupper med lövsly som finns. Ca 3 m mellan kvarstående träd. Røj konkurrerande sly och årsskott runt unga ekar. Granplantor röjs återkommande bort under planperioden.

Avd. 42 Väster om ledningsgatan. Kuperad naturskogsliknande barrblandskog med inslag av grova gamla lövträd, asp, ek, sälg och små hällmarksområden med korta senvuxna tallar.

Åtgärd: Låt alla gamla tallar stå kvar. Granar som konkurrerar med tall och ek och grova lövträd avverkas. Gran som växer utan att konkurrera med andra träd lämnas. Små granar som växer upp under tall och lövträd röjs bort. Självdöda träd lämnas i området, stående om de inte utgör någon säkerhetsrisk annars liggandes på marken. Vid återkommande röjning gynnas alltid tallplantor, ek, rönn, enbuskar och hassel.

Avd. 43 Lövdominerad avdelning med underskikt av hassel, hägg, enbuskar och rönn. Marken är bitvis brant sluttande ner mot åkern i norr. I området växer tall på höjderna och i slänten bland lövträden har gran etablerat sig. För att behålla en ljus lövskog och ett varierat buskskikt bör granarna glesas ur. I avdelningen finns även tall angripen av törskatesvamp, trädet bör avverkas. I avdelningen finns redan fint framhuggna grova lövträd.

Åtgärd: Glesa ur gran för att gynna lövträd och tallar. Spar endast ett par spärrgreniga gamla granar. Røj hassel till avgränsade buketter som sedan gynnas i efterföljande röjningar och kan bli grova med breda socklar. Vid röjning gynnas också små rönnar, unga lönnar och enbuskar. Røj återkommande granplantor som etablerar sig.

Avd. 44 Äldre område med blandskog på en kulle i sumpskogen bestående av gran, ek, asp och tall. Området har en hög lövandel med grov asp och ek med en diameter upp till 50 cm, dock har ung gran växt upp i beståndet och börjat tränga ut lövträden.

Åtgärd: Ek och asp behöver frihuggas snarast om dessa ska överleva. De grova lövträden bör frihuggas minst 1 m från kronorna. Även grov tall bör frihuggas från gran men annars bör området lämnas orört.

Avd. 45 Lövbestånd med ett stort inslag av ädla lövträd, främst ek, ask och lönn. I området finns även gran och björk samt ett buskskikt av hassel. Flera av lövträden är grova och har stora kronor vilket tyder på att området har varit relativt glest länge.

Åtgärd: Hugg bort gran som växer i eller närmare än 5 m från det grova lövets kronor. Gynna framför allt de ädla lövträden (Ek, ask och lönn) och friställ deras kronor från barr och annat löv.

I norra delen av området växer ung ek tätt, här kan eken glesas ut så det är ca 2 m mellan återstående ekars kronor. Enstaka grova hasselbuketter röjs fram och gynnas.

Död ved och stående döda/döende träd lämnas om de inte befinner sig vid en stig, då kan de fällas/flyttas men lämnas kvar i området som substrat åt insekter.

Avd. 46 Barrblandskog i nordsluttning med inslag av asp och ek. Området har naturskogsliknande karaktär med grova spärrgreniga tallar och senvuxen gran, även rödlistade talltickan har hittats i området vilket tyder på en lång kontinuitet av tall. I sluttningen växer asp och spritt i områden växer en del unga ekar.

Åtgärd: Naturskogsstrukturen bör bevaras och området bör till största del lämnas orört. Enstaka plockhuggning eller ringbarkning av granar som växer in i tall- eller lövkronor kan dock utföras. Död ved bör lämnas kvar i området för att gynna naturskogskaraktären.

Avd. 47 Ett mycket glest beskogat område med tall, gran, ek och björk som ligger mellan tomter. I området finns ett stort hasseluppslag. I södra delen finns ett litet område med naturskogskaraktär bestående mestadels av gran och tall.

Åtgärd: Framtida röjningar bör satsa på att få upp ett nytt träd- och buskskikt. Planter av ek bör gynnas och hasseluppslaget kan röjas till buketter. Den södra delen bestående av naturskogslikande skog bör lämnas orörd.

Avd. 48 Luckig barrskog med övervägande del tall varav många är gamla och grova. Ett visst inslag av gran och asp samt enbuskar och rönn växer i beståndet. Snabbt växande granplantor etablerar sig under de gamla tallarna och vuxna träden. Över tid kommer beståndet bli tätare och marken mer beskuggad. I avdelningen hittades Korallfingersvamp som indikerar på skog med höga naturvärden och lång skoglig kontinuitet.

Åtgärd: Genom röjning av granplantor och små granar med brösthöjdsdiameter upp till ca 10 cm så kommer beståndet behålla karaktären och de gamla tallarna gynnas. Rönn, enbuskar och små ekar ska sparas.

Avd. 49 Mycket glest beskogad avdelning med enstaka gamla tallar och ett fåtal lövträd. Åtgärder för att skapa en ny generation träd bör startas omgående. Det finns en del uppslag och stubbskott av lövträd som kan gynnas och bilda nästa generation träd i området.

Åtgärd: Leta upp självsådda årsskott av tall, ekplantor, utvecklingsbara unga björkar och gärna oxel och rönn som växer på lämpligt avstånd från de vuxna träd som finns på platsen. Märk ut och gynna sedan i alla åtgärder under hela planperioden. Tall- och ekplantor kan de första åren behöva något slags skydd (bur) från betande klövdjur och harar, för att utvecklas till friska stadiga träd.

Längs Grovstanäsvägen. Asp och gran växer snabbt upp längs solbelysta vägkanter. Ek, tall, enbuskar och hassel som redan finns skuggas sakta ut.

Åtgärd: Friställ ekar, röj hassel till avgränsade buketter och gynna tall och enbuskar. De grupper med medelålders asp som nu finns bör glesas ut med ca 30 % för att skapa friska och stadiga träd. Välj att spara de grövsta stammarna och raka fina fritt stående aspar. Röj små granar och glesa ut de större.

Smal nord-sydlig mark mellan område 41 och 42. Här bör lövträd och tall gynnas. Ek i första hand men också hasselbuketter, rönn och ordinära lövträd som björk och asp. De stora spärrgreniga gamla granarna bör bevaras i det längsta. Men görs utglesande åtgärder på grannfastigheten kan de bli utsatta för sydvästliga vindar och kan då av säkerhetsskäl fällas.

Allmänt

Små ytor inklämda mellan tomter eller mellan väg och tomt bör skötas i samförstånd mellan styrelsen och de närliggande fastigheterna. I dessa gränsområden växer oftast ung gran och sly upp som konkurrerar ut annan växtlighet och skapar mörka miljöer utan markflora. Dessa områden kan glesas ur kontinuerligt så ung gran och sly av asp och björk hålls undan. Äldre träd och plantor av ädellöv bör dock sparas även i dessa områden.

Att tänka på: Fritt stående träd blir ofta friska och stadiga. Tall och ek är ofta stormfasta, lever länge och är karaktärsträd för området. Hassel, rönn och enbuskar kan skydda från insyn utan att bli särskilt höga. Oxel är typisk för skärgården och östra delen av länet. Den bidrar till variation i naturen och är med sina bär till nytta för många fåglar. Sälg är en mycket viktig trädart för mångfalden bland annat med sin tidiga blomning som gynnar vårens tidiga humlor och bin.

Delar av området är mycket bördiga där växer granar snabbt upp i luckor och under andra trädarter. För att behålla karaktären och den ljusa luftiga skogen för rekreation bör föreningen vara uppmärksam på detta. Man ska dock tänka på att små täta grupper av unga granar eller andra träd utgör skydd för både fåglar och smådjur, vilka också förhöjer rekreations- och naturvärdet i området. Enstaka döda träd som fallit omkull eller döda grenar som fallit till marken kan med fördel sparas för att öka naturvärdet.

Döda träd sparas helst stående förutsatt att de inte utgör någon säkerhetsrisk. Död ved är en nödvändighet för många insekter, mossor, svampar och lavar.

Åkerholmar

Åkerholmar utgör en viktig del av landskapsbilder på Grovstanäs och utgör ofta artrika miljöer med höga naturvärden i form av brynmiljöer, hävdgynnad flora och gamla träd. Alla åkerholmar under 0,5 ha är skyddade biotoper enligt miljöbalken och bör oftast lämnas för fri utveckling.

Viss skötsel av åkerholmarna är dock nödvändig för att behålla naturvärdena tex att röja bort uppslag av sly och yngre gran som kan konkurrera ut de äldre träden. Träd och buskar som växer ut i åkern kan också röjas bort för att behålla den öppna marken och underlätta skötsel av den.

Nyckelbiotoper

De tre nyckelbiotoper som finns på fastigheten (avdelning 2, 3, 21 och 17b) är områden med höga naturvärden som har en nyckelroll i bevarandet av skogens hotade växter och djur. Innan det vidtas åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön i nyckelbiotoper måste ett samråd hållas med Skogsstyrelsen. I nyckelbiotoper bedöms de flesta skogsbruksåtgärder vara samrådspliktiga. Råder det osäkerhet om en skogsbruksåtgärd kräver samråd bör man alltid höra av sig till Skogsstyrelsen.

Ordlista

Brösthöjdsdiameter mäts på 1,3 m höjd.

Frihugga är att avlägsna träd som växer tätt intill stammen eller växer in i kronan på värdefulla gamla och ofta grova träd. Ca 1 m runtom trädkronan bör det vara fritt från andra träd. Det är ofta lövträd (ex. ek och asp) och tallar som trängs på detta sätt av andra träd.

Plockhuggning är att hugga bort enstaka utvalda träd jämnt fördelat över ett bestånd. Detta används för att skapa små luckor där en ny generation träd kan gro och för att skapa mer gynnsam miljö för kvarstående bestånd. Bortgallrade träd bör vara av olika ålder.

Med *ädellöv* menas ek, ask, alm, lönn, lind, bok, avenbok och fågelbär

Med *unggran* menas nyuppkommen gran med en brösthöjdsdiameter under ca 15 cm.

Sly är definitionen på okontrollerat uppslag av främst asp och björk. Slyet ska inte vara grövre än att man kan avlägsna med röjsåg med en största diameter på ungefär 5 cm.

På Skogsstyrelsens vägnar

Hanna Glöd, Skogskonsulent
Katrine Andersson, Skogskonsulent

